ननुगुणत्रयवृत्तीनांपरस्परोपमर्दनरूपत्वात् कथंसत्त्ववृद्ध्यैवेतरवृत्तयोनियमेनहंतव्यास्तत्राह सत्त्वादिति मद्भक्तिलक्षयतियोधर्मः समद्भक्तिरूप एववा सत्त्वमेवकथंवर्धेततत्राह सात्त्विकानांपदार्थानामुपासयासेवयासत्त्वंवृद्धंभवतीत्यर्थः ॥ २ ॥ सचधर्मोरजस्तमश्चहन्यात् कुतः नविद्यतेउत्तमोयस्मात्सः सर्वोत्तमः यतःसत्त्ववृद्धिः सत्त्वस्यवृद्धिर्यस्मिन्कारणंसः अतएवतत्कार्योऽधर्मप्रतिबंधोऽपिनास्तीत्याह तस्मिन्नुभयस्मिन्हतेतन्मूलः तेरजस्तमसीरागद्वेषादिनाप्रमादालस्यादिनाचमूलंयस्यसः ॥ ३ ॥ सात्त्विकोपासनयासत्त्वंवर्धतइत्युक्तं तानेवसत्त्ववृद्धिहेतून्दर्शयितुंसामान्यतोगुणत्रयवृद्धिहेतूनाह आगमःशास्त्रं अपःआपः क्वचिदागमोऽर्थइतिपाठः प्रजापुत्रः देशः वाराणस्यादिः कालःवसंतादिः कर्मवेदोक्तं जन्मध्यानंचदेवादीनां मंत्रोद्वादशाक्षरादिः संस्कारः जातकर्मादिः एतेदशत्रिगुणोत्पत्तिहेतवः ॥४॥ एषांसात्त्विकादिनिर्णयमाह एषामेवमध्येयद्दृद्धाःशा

सत्वाद्धर्मोभवेद्दृद्धात्पुंसोमद्भक्तिलक्षणः ॥ सात्त्विकोपासयासत्त्वंततोधर्मःप्रवर्तते ॥ २ ॥ धर्मोरजस्तमोहन्यात्सत्त्ववृद्धिरनुत्तमः ॥ आशुनश्यतितन्मूलोह्यधर्मउभयेहते ॥ ३ ॥ आगमोऽपःप्रजादेशःकालःकर्मचजन्मच ॥ ध्यानंमंत्रोऽथसंस्कारोदशैतेगुणहेतवः ॥ ४ ॥ तत्तत्सात्त्विकमेवैषांयद्यद्दृद्धाःप्रचक्षते ॥ निंदंतितामसंयत्तद्राजसंतदुपेक्षितम् ॥ ५ ॥ सात्त्विकान्येवसेवेतपुमान्सत्त्वविवृद्धये ॥ ततोधर्मस्ततोज्ञानंयावत्स्मृतिरपोहनम् ॥ ६ ॥ वेणुसंघर्षजोवन्हिर्दग्ध्वाशाम्यतितद्वनम् ॥ एवंगुणव्यत्ययजोदेहःशाम्यतितत्क्रियः ॥ ७ ॥

स्त्रज्ञाः प्रचक्षतेप्रशंसंतितत्सात्त्विकं यच्चनिंदंतितत्तामसं यत्तुतैर्वृद्धैरुपेक्षितंनस्तुतंनचनिंदितंतद्राजसंस्मृतं ॥५॥ सात्त्विकान्येवेति निवृत्तानिशास्त्राण्येवसेवेतनप्रवृत्तिपाखंडशास्त्राणि तीर्थापएवनगंधोदकसुराद्याः प्रजाःजनाःनिवृत्तान्जनान् नप्रवृत्तदुराचारान् विविक्तदेशं नरथ्याद्यूतदेशान् कालंब्राह्ममुहूर्तादिकंध्यानादौ नप्रदोषनिशीथादीन् कर्मचनित्यं नकाम्याभिचारादीनि जन्मचवैष्णवशैवदीक्षालक्षणम् नशाक्तक्षुद्रदीक्षारूपम् ध्यानंश्रीविष्णोःनकामिनीविद्विषाम् मंत्रंप्रणवादिकं नकाम्यक्षुद्रादीन् संस्कारमात्मनःशोधकंनतुकेवलंदेहगृहादीनाम् ननुज्ञानंमहावाक्यश्रवणादेवोत्पद्यतेकिंतत्रसत्त्ववृद्ध्याधर्मेणवाअतआह यावत्स्मृतिः आत्मापारोक्ष्यम् यावच्चदेहद्वयतत्कारणभूतगुणापोहः तावत्पर्यंतंज्ञानंभवतीत्यर्थः॥६॥ ननुगुणव्यतिकराज्जातोदेहःकथंस्वाश्रयभूतान् गुणान् स्वतएवोत्पन्नयाविद्ययाऽपोह्यस्वयमप्युपरमेत्तत्राह वेणूनांसंघर्षाज्जातोऽग्निर्यथास्वतएवोत्पन्नाभिर्ज्वालाभिस्तद्वनंसर्वंदग्ध्वापश्चात्स्वयंशाम्यति एवंदेहोऽपितत्क्रियः तस्याग्नेरिवक्रियाव्यापारोयस्यसः ॥ ७ ॥